

'Van een onthutsende lelijkheid' noemde een kwaliteitskrant de stads- en dorpscentra die fotograaf Hans van der Meer toont in zijn nieuwe boek *Nederland - Uit voorraad leverbaar*. Zelf drukt de fotograaf zich subtieler uit. In zijn commentaren verbaast hij zich over het designmeubilair uit catalogi, het gefröbel met klinkerbestratingen, het gebrek aan identiteit. Wat vinden de betrokken ruimtelijke wethouders eigenlijk van de plekken die door Hans van der Meer zijn uitgekozen? Drie wethouders geven hier commentaar. 'Ja, dit beeld is lelijk. Maar het was nog veel erger hoor.'

Het deconstructivisme van Rem Koolhaas

verschenen in Architectuur Lokaal, april 2012
copyright Carien Overdijk

De inrichting van de openbare ruimte blijkt een hachelijke onderneming. Niet alleen omdat groeiscenario's tegenvallen en omdat ketenwinkels met hun schelle kleuren het primaat van de markt vieren. Maar ook omdat een trendy vormgeving snel gedateerd raakt. Zo etaleren veel steden nu nog ongewild het vooruitgangdenken van voorbije decennia: beton, kunststof luifels, grofmazigheid, opdringerige sculpturen. Dat geldt overigens evenzeer voor de identiteitarme buitenwijken van de grotere steden, die in deze fotoserie van Hans van der Meer buiten schot zijn gebleven.

Getuige de navolgende interviews met betrokken wethouders staat authenticiteit nu meer centraal. Ook straatreclame en winkelpuien worden aangepakt. En die pleinen vol klinkers? Die vertegenwoordigen, naast wel degelijk iets als oer-Hollandse nestgeur, ook Hollands pragmatisme. In de woorden van een wethouder: 'Alle kabels liggen eronder. Je moet er snel bij kunnen.'

Nieske Ketelaar, wethouder ruimte en wonen, gemeente Smallingerland:
'Dat carillon is een statement'

Drachten, Museumplein
copyright Hans van der Meer, uit *Nederland - uit voorraad leverbaar*, NAI Boekverkopers

'Waarom je kunt zien dat je in Drachten bent? Dat is een inkoppertje! Aan het carillon natuurlijk. Het hing oorspronkelijk in een van onze stadsparken en staat hier nu alweer zo'n vijftien jaar. De architect Gunnar Daan ontwierp de constructie. Het is gedecoreerd met een gedicht over het turfstokersverleden van de streek. Veel mensen vinden het prachtig, sommigen zeggen: spuuglelijk.

Het landschap hier is opgebouwd uit een veenvaartenstructuur. Drachten ontstond uit een gekruiste lintbebouwing vanaf deze plek, waar vroeger de hoofdbrug over de Drachtstervaart ging. De straat die je ziet is onderdeel van een historische noord-zuidroute, er liep zelfs een tramlijn overheen.

Met de komst van Philips een halve eeuw geleden is de stad snel gegroeid. De vaarten in het centrum werden gedempt en deze straat werd een winkelpromenade met luifels, typisch de hypermoderne inrichting van een geworden stad.

In de jaren negentig is hier lang overlegd over herinrichting. Je ziet het resultaat: de bestrating, de bomen, het carillon. De luifels zijn verwijderd en veel middenstanders hebben daarna in de restauratie van hun gevel geïnvesteerd.

Nu zijn er plannen om de Drachtstervaart weer open te graven, om het water weer terug te brengen in het centrum. Maar door de crisis ligt dit even stil.

We zijn in de hele gemeente bezig om de kwaliteit van de openbare ruimte te verhogen, uitgaande van de *shared space*-gedachte: de ruimte is van ons allemaal. Dat gaat vanaf een keuze voor toegepaste kunst tot aan de stijl van de lantaarnpalen, ook in de dorpen.

Wat ik persoonlijk van het carillon vind? Het is jammer dat het bouwwerk het hele plein opslokt. Maar de opvallende kleur en vorm zie ik als een statement, daar is niks

mis mee. De winkeliersvereniging zet hem soms, voor evenementen, van tentdoek een muts op.'

Peter Drenth, wethouder ruimtelijke ordening, gemeente Doetinchem:

'De bank is een uniek ontwerp'

Doetinchem, De Veentjes

copyright Hans van der Meer, uit *Nederland - uit voorraad leverbaar*, NAI Boekverkopers

'Ja, dit beeld is lelijk. Het was nog veel erger hoor. Een paar jaar geleden stond het hier vol auto's. De fontein die net buiten beeld is, was kapot en veel winkels stonden leeg. Terwijl dit gebied toch direct aansluit op de binnenstad.

Sinds drie jaar hebben we een kwaliteitsboek voor de openbare ruimte in het winkelgebied. Overal komt een bestrating van gele gebakken klinkers, met brede stoepanden in donkere natuursteen. De uitvoering is gevorderd tot aan de fontein, op deze foto zie je dat niet. Dat metalen object? Dat is nieuw, een ondergrondse vuilcontainer.

Je ziet ook al een nieuwe bank en een boom. De bank is een uniek ontwerp van onze eigen stedenbouwers, door onze eigen timmerman gemaakt van hout uit het gemeentebos. Zowel de bank als de boom vind je straks overal terug in de binnenstad, het worden verbindende, kenmerkende elementen voor Doetinchem. De dure plataan met zijn grote blad was een aanbeveling van onze dienst beheer, die de operatie leidt. Hij laat in één keer al zijn blad vallen, dat spaart onderhoudskosten. Want je kunt wel iets moois neerzetten, maar de crux is om het mooi te houden. Dat typische jaren-tachtig blok met C1000 staat voor de helft leeg. Vroeger zat V&D erin. We zijn in gesprek met de eigenaar over verwijdering van die dominante

uitstulping en over een openbare passage door het gebouw heen. Daarachter komt een stadspark. De entree van de supermarkt verhuist naar die kant. Het pand links, met die extreem gedateerde luifel, was een belastingkantoor. Daar komen startersappartementen, zodat het 's avonds licht uitstraalt. Het hele gebied wordt trouwens met nieuwe lichtarmaturen aangepakt. Het geld is er hoor, het gaat echt gebeuren. Met kerst kun je hier al een complete transformatie zien.'

Joyce Oskam-van Beek, wethouder ruimtelijke ordening, Leusden:

'Geborgenheid was de bedoeling'

Leusden, 't Plein

copyright Hans van der Meer, uit *Nederland - uit voorraad leverbaar*, NAI Boekverkopers

'De vorm van dit plein berust op het deconstructivisme in de geest van Rem Koolhaas, heb ik me laten vertellen. Dat zie je aan de onregelmatige vormen en de kleuraccenten. Het plaatselijke comité milieuzorg vroeg om die kappen en pergola's, voor de zwaluwen. Ik citeer uit een boekje van 1978: de gaten en uitsteeksels vormen materiaal waaraan het leven zich kan hechten, zoals organismen dit doen aan een ruw blok kalksteen en niet aan een glad stuk plastic.

Dit plein is onderdeel van ons centrumwinkelgebied. Dat is ooit bemeaten op een groei naar 70.000 inwoners, maar we zitten al heel lang op ongeveer 28.000. Deze plek is in 1995 al eens onderhanden genomen. Van die tijd dateren de gele baksteen en de bogengalerij. Het is allemaal nogal in zichzelf gekeerd, met de bedoeling geborgenheid te bieden. Dat is helaas niet zo herkenbaar. Het is eigenlijk vooral kaal, met die saaie bestrating. En de woningen hebben opgangen aan de achterzijde, een echte planningsfout.

De reclame-uitingen zijn regelmatig punt van discussie. Je houdt ze niet tegen, maar de frietzak en de ijsco moeten wel elke avond naar binnen. En we zitten met een

erfenis van veel grootwinkelbedrijven. Hier is dat de C1000, elders wilde de HEMA alleen komen als er ook een AH kwam. Je hebt daar als gemeente weinig zeggenschap over.

We zijn nu druk bezig met de winkeliers en de eigenaren om het plein te revitaliseren. De markt is er niet naar om grote dingen te doen, maar we kunnen hier wel een prettig verblijfsgebied van maken. We willen meer maatschappelijke functies aantrekken om het levendiger te maken, ook buiten winkeltijden. We gaan de eigen identiteit in het winkelaanbod stimuleren, er komen bomen. Groen hoort bij het dorpse karakter van Leusden.'